

กระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

The creative procedure is about Choreography
of Nakhon Ratchasima Dramatic Arts College

วิทยา สมบูรณ์สุข^{1,*} และ สุภาวดี โพธิเวชกุล²
Wittaya Somboonsuk^{1,*} and Supawadee Phothiwachakul²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา โดยผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร สังเกตการณ์ สัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงทั้ง 5 ชุด ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการในการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา มีกระบวนการ 11 ขั้นตอนในการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ 1) ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมามอบหมายนโยบาย 2) การลงพื้นที่ 3) แนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการระบุนิยามของเนื้อหา 4) รูปแบบการแสดง 5) แต่งทำนองเพลง 6) การออกแบบเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ 7) การประดิษฐ์ท่ารำ หรือการสร้างสรรค์ท่ารำ 8) คัดเลือกผู้แสดง 9) การซ้อมการแสดง 10) การตรวจสอบท่ารำในการสร้างสรรค์ท่ารำของกลุ่มผู้สร้างสรรค์ชุดการแสดง 11) การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

คำสำคัญ: กระบวนการสร้างสรรค์, นาฏยประดิษฐ์, วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

ABSTRACT

The purpose of this research is studied about creative procedure of The Choreography of Nakhon Ratchasima Dramatic Arts College

The data were obtained from different source observer and interview. Results showed the procedure for creating the Artificial Dance of Nakhon Ratchasima Dramatic Arts College has 11 procedures in designing the dance posture; 1) Executive policies, 2) Survey area into reality, 3) Conceptual for the content guides, 4) Mind set for the show, 5) Song composing, 6) Designing the costume and property, 7) Designing dance posture, 8) Selected performer, 9) Rehearsal for show, 10) Verifying the dance posture of group performers, and 11) Verifying of Choreography from Specialists.

Keywords: Creative procedure, Choreography, Nakhon Ratchasima Dramatic Arts College

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ 10300
M.F.A. Student in Performing Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

² คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ 10300

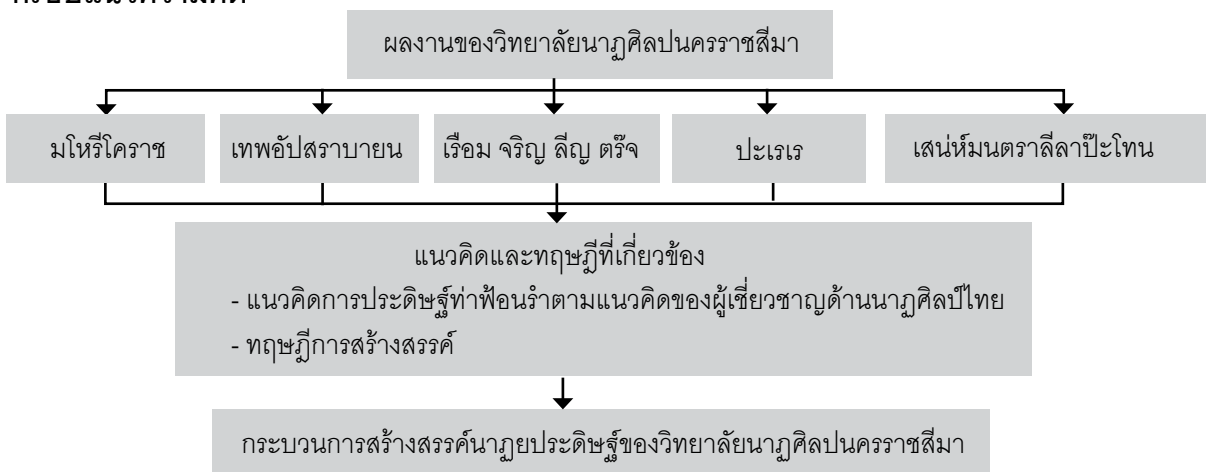
Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

* Corresponding author, e-mail: mr.somboonsuk@gmail.com

บทนำ

วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมาเป็น 1 ใน 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ที่อยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่ตรงในการจัดการศึกษา ส่งเสริมสืบสานอนุรักษ์ สร้างสรรค์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และเนื่องจากวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพร้อมทั้งความสามารถของบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมาทั้งด้านนาฏศิลป์และดนตรี จึงมีความสามารถส่งเสริมงานนาฏศิลป์ในด้านการอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นเมืองและการสร้างสรรค์โดยเฉพาะงานทางด้านนาฏยประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในจังหวัดนครราชสีมา ได้เผยแพร่จนเป็นที่รู้จักของชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ชื่นชมนาฏยประดิษฐ์ ในรูปแบบวัฒนธรรมทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจนเป็นที่ประจักษ์ซึ่งนาฏยประดิษฐ์เหล่านั้น สะท้อนให้เห็นคติ ความเชื่อ วิถีชีวิต ของชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมักจะถูกนำไปใช้ในการแสดงประกอบจิตรภาพหรืองานแสงสีเสียงที่หน่วยงานต่าง ๆ ขอความสนับสนุนให้วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมาเป็นหนึ่งในการแสดงแสงสีเสียงในงานประเพณีต่าง ๆ รวมไปถึงการขออนุญาตเข้ามาศึกษาในรูปแบบอาศรมศึกษาผลงานนาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อใช้ในการสอบประเมินผลทักษะทางด้านศิลปะการแสดงพื้นเมืองในระดับอุดมศึกษา

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมาเพื่อเป็นแนวทางให้การสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์แก่บุคคลที่สนใจ ในการประดิษฐ์ชุดการแสดงพื้นเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกผลงานนาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมาเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์จากแบบสำรวจความนิยมผลงานนาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมาจากความคิดเห็นศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมาจำนวน 100 คน ผลการสำรวจผลงานที่ได้รับความนิยมเผยแพร่มากที่สุดจำนวน 5 ชุดการแสดง ได้แก่ มโหรีโคราช เทพอัปสรabayon เสน่ห์มนตราลีลาปะไท ปะเรเร และเรือม จริญ ลีญ ตรัง ซึ่งทั้ง 5 ชุดการแสดงเป็นชุดที่แสดงถึงเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างครบถ้วน ได้แก่ การนำวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อ ธรรมชาติในท้องถิ่น ภูมิปัญญาของชาวบ้าน รวมไปถึงภาพจำหลักจากโบราณสถานในชุมชนมาใช้เป็นแนวในการประดิษฐ์ทำรำเพื่อให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและเป็นการอนุรักษ์มรดกการแสดงพื้นบ้านสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

วิธีการดำเนินงาน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล มี 4 วิธี ได้แก่ ศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์และการมีส่วนร่วมในการซ้อมนักแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา สำหรับแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและสังเกตการณ์ ใต้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ เพื่อนำไปใช้ในภาคสนามสำหรับบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อให้ข้อมูลที่มีความถูกต้องเพียงพอและมีประสิทธิภาพเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้จัดให้เป็นหมวดหมู่และเรียบเรียงข้อมูล โดยใช้การวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ สรุปเรียบเรียงเป็นลายอักษรโดยนำข้อมูลจากเอกสาร บทความ งานวิจัย และการสัมภาษณ์มาอ้างอิง

ผลการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ทั้ง 5 ชุดการแสดงซึ่งถูกสร้างในปี 2537 ถึงปี 2559 โดยเริ่มตั้งแต่การก่อตั้งวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาเป็นหน่วยงานที่ขยายออกมาจากกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม คือการอนุรักษ์ เผยแพร่ มรดกวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ รวมทั้งการให้การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านดนตรี นาฏศิลป์ และศิลปกรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาเปิดทำการเรียนการสอน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2537 ในระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น ถึงประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ต่อมาในปี พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ส่วนการศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่ง เป็นการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศ หรือความสามารถพิเศษ ด้านดนตรี และนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จึงปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกันซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ วิชาชีพพื้นฐาน ในระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4 (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ) และตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 วิทยาลัยได้ดำเนินการเปิดการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี ต่อมาในปีการศึกษา 2552 จึงเปิดให้การศึกษาเพิ่มอีก 1 สาขาวิชาได้แก่ สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา นอกจากนโยบายของหน่วยงานที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในด้านศิลปวัฒนธรรมแล้วยังมีนโยบายสนับสนุน ส่งเสริมการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ นำไปสู่ความเป็นเลิศด้านนาฏดุริยางคศิลป์

สรุปผลการวิจัย

กระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา

1. ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา ได้มีนโยบายคณะคุณครูในวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาจัดทำนาฏยประดิษฐ์ ขึ้นเพื่อเป็นการบริการวิชาการให้แก่ชุมชนที่ต้องการให้วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาจัดแสดงเพื่อใช้ในโอกาสต่าง ๆ รวมไปถึงการคัดเลือกชุดการแสดงจากศิลปินพันธ์ของนักศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา เพื่อมาใช้เป็นชุดการแสดงประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา

2. การลงพื้นที่ จากการได้รับมอบหมาย นโยบายแล้วทางคณะครูวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาจะทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ให้ทำการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์

3. แนวความคิดในการสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาผู้ได้แนวคิดมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความหลากหลาย ส่งผลให้

ผู้สร้างสรรค์ได้นำหัวข้อมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ชุดการแสดง ซึ่งในการวางแผนความคิดมาสร้างสรรค์ชุดการแสดงผู้สร้างสรรค์จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะนำแนวคิดมาสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดง ทั้งนี้ถ้าหากจะนำแนวความคิดที่ไม่เหมาะสม เช่น การนำแนวความคิดเกี่ยวกับทำนองเพลง เครื่องดนตรีท้องถิ่น และการละเล่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีขั้นตอนกรรมวิธียุ่งยากในการอธิบายให้ผู้ชมเข้าใจยากมาสร้างสรรค์ชุดการแสดงก็จะสื่อความหมายของชุดการแสดงไม่ชัดเจน ทำให้ชุดการแสดงนั้นไม่ชัดเจน และไม่ได้รับความนิยม ซึ่งชุดการแสดงทั้ง 5 ชุด ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรณีศึกษา เป็นชุดที่นำเสนอเผยแพร่มากที่สุด แสดงให้เห็นถึงการวางแผนความคิดที่มีขั้นตอนกระบวนการที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจได้อย่างชัดเจน จนทำให้ 5 ชุดได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบัน

4. รูปแบบจากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาได้แบ่งชุดการแสดงต่าง ๆ ออกเป็นชุดการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาตั้งแต่อดีตและที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้จัดกลุ่มการแสดงต่าง ๆ ที่ได้แบ่งตามประเภท คือ 1) นาฏยประดิษฐ์ที่มาจากงานศิลปะหัตถกรรม วิถีชีวิต 2) นาฏยประดิษฐ์ที่ได้มาจากทำนองเพลง เครื่องดนตรีท้องถิ่นและการละเล่น 3) นาฏยประดิษฐ์ที่มาจากพิธีกรรม ประเพณี ความเชื่อ 4) นาฏยประดิษฐ์ที่เลียนแบบกิริยาท่าทางของสัตว์และชมความงามของธรรมชาติ 5) นาฏยประดิษฐ์แบบโบราณคดี

5. แต่งทำนองเพลงจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า การแต่งทำนองเพลงของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาได้แต่งทำนองเพลงเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของชุดการแสดง ซึ่งทำนองดนตรีที่เกิดขึ้นมาจากความคิดสร้างสรรค์สำหรับใช้ประกอบการแสดงและดนตรีการขับร้องเพื่อให้เกิดความสนุกสนานและถ่ายทอดตามอารมณ์ของเพลงและชุดการแสดงนั้นๆ

6. การออกแบบเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดงการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาจำเป็นต้องเลือกผ้าให้

เหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่นการเลือกใช้ผ้าจึงควรพิจารณาเลือกผ้าที่ใช้ในท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างแท้จริง ส่วนอุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการแสดงเลือกที่เหมาะสมและใกล้เคียงกับความเป็นจริงรวมถึงให้สอดคล้องกับชุดการแสดง

7. การประดิษฐ์ท่าท่า หรือการสร้างสรรค์ท่าท่าของชุดการแสดงแต่ละชุดให้ออกมาเป็นท่ารายท่าแต่ละท่าจากการสัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ บัวบุตร ผู้วิจัยพบว่า คุรุภาคนาฏศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา ร่วมกันประชุมและเสนอแต่ละท่าพร้อมกับให้แต่ละคนดูเพื่อพิจารณาท่าท่าให้เหมาะสมกับจังหวะทำนองเพลงและความสอดคล้องเข้ากับเนื้อหาชุดการแสดงเมื่อทุกคนเห็นว่าเหมาะสมก็นำทำนั้น ๆ มาร้อยเรียงตั้งแต่ท่าแรกจนถึงท่าสุดท้าย พร้อมร่วมกันสรุปและคิดรูปแบบการแปรแถวไปด้วยกัน (สัมภาษณ์ สมศักดิ์ บัวบุตร, 2558) แต่ในบางครั้งทำที่คณะคุณครู ภาคนาฏศิลป์ได้คิดมานั้นเมื่อนำมาถ่ายทอดกับนักแสดงนักแสดงทำได้แต่ออกมาไม่สวยก็จะมีมีการปรับเปลี่ยนเล็กน้อยเพื่อให้ทำนั้นเกิดความสวยงามของท่าท่ามากยิ่งขึ้น (สัมภาษณ์ ดร.หฤทัย นัยโมกข์, 2559)

8. คัดเลือกผู้แสดง ผู้วิจัยพบว่าคัดเลือกผู้แสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา จะแบ่งผู้แสดงออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่รูปร่างเล็ก กลุ่มที่มีรูปร่างสูงใหญ่ กลุ่มที่ใช้ผู้แสดงคละกันทั้งรูปร่างเล็กและรูปร่างสูงใหญ่ กลุ่มที่รูปร่างเล็กจะเป็นผู้แสดงที่มีขนาดตัวเตี้ยและเล็กเหมาะสำหรับชุดการแสดงชายหญิงหรือชุดคู่ระหว่างผู้ชายและผู้หญิง กลุ่มที่มีรูปร่างสูงใหญ่จะเป็นผู้แสดงที่มีขนาดสูงโปร่งเหมาะที่จะได้แสดงชุดหญิงล้วน หรือชายล้วน กลุ่มใช้นักแสดงรูปร่างเล็ก กลาง ใหญ่ผสมกันนิยมใช้กับการแสดงหญิงหรือชายล้วนมากกว่าชายคู่หญิง

9. การซ้อมการแสดง การซ้อมการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาจะซ้อมการแสดงหลังเลิกเรียน หรือแล้วแต่งาน ครูผู้ทำการฝึกซ้อมแจ้งให้รับทราบวันและเวลาสถานที่ในการทำการฝึกซ้อมชุดการแสดง จะมีการแจ้งรายชื่อผู้แสดงให้รับทราบโดยจะมีครูผู้ทำการฝึกซ้อมควบคุมชุดการแสดงและมีนักดนตรี

พร้อมทั้งครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมทั้งการแสดง ครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมจะแจ้งรายชื่อนักเรียนให้ทราบว่ามีนักเรียนต้องซ้อมชุดอะไรบ้าง จะทำการฝึกซ้อมย่อย และซ้อมใหญ่จนนักเรียนเกิดความชำนาญสามารถที่จะออกเผยแพร่ชุดการแสดงได้โดยไม่ผิด จังหวะ ท่ารำ การแปรแถว โดยรูปแบบในการซ้อมนั้นจะแยกซ้อมนักแสดงกับนักดนตรีโดยมีครูผู้ควบคุมคอยดูแล เมื่อเกิดความชำนาญจึงให้นักแสดงและนักดนตรีซ้อมพร้อมกัน ถ้านักแสดงยังปฏิบัติไม่ได้ครูผู้ควบคุมการฝึกซ้อมจะเลื่อนเวลาการฝึกซ้อมออกไปจนกว่าครูผู้ควบคุมการซ้อมจะพอใจในชุดการแสดงนั้น ๆ (สัมภาษณ์ นางสาววิภาภรณ์ ฝ่ายเพียร, 2559)

10. การตรวจสอบท่ารำในการสร้างสรรค์ท่ารำของกลุ่มผู้สร้างสรรค์ชุดการแสดงจะมีการประชุมและให้นักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกในการแสดงชุดนั้น ๆ ซึ่งจะให้กับคณะครูดูท่ารำ เครื่องแต่งกาย ดนตรีประกอบการแสดง ท่ารำตั้งแต่ท่าแรกจนถึงท่าสุดท้าย จากนั้นร่วมกันสรุปและแก้ไขข้อบกพร่องในท่ารำ เครื่องแต่งกาย จังหวะทำนองเพลงเพื่อความสอดคล้องกับชุดการแสดงก่อนที่จะนำออกแสดง

11. การตรวจสอบท่ารำโดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นจะนำออกแสดง จะต้องมีการตรวจสอบชุดการแสดงทั้งท่ารำ การแต่งกาย จังหวะทำนองเพลง จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย (สัมภาษณ์ นางพนารัตน์ ศิลแสน , 2560)

สรุปผู้วิจัยพบว่ากระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาทั้ง 5 ชุด มีกระบวนการในการประดิษฐ์ชุดการแสดงที่มีการวางแผนในการจัดการขององค์กรที่มีความเป็นระเบียบแบบแผนทำให้การสร้างสรรค์ผลงาน การหาข้อมูลทั้งที่เป็นเอกสารและจากบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ มีการตรวจสอบทั้งภายในองค์กร และการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ชุดการแสดงมีความน่าเชื่อถือและมีความน่าสนใจ ซึ่งสามารถนำกระบวนการในการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาไปปรับใช้ได้ในการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์อื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

อภิปรายผล

กระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา ได้นำแนวคิดโครงสร้างท่ารำนานาฏศิลป์ไทย แนวคิดการประดิษฐ์ท่าพ้องรำตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีการสร้างสรรค โดยมีข้ออภิปรายผลกระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา มีประเด็น ดังนี้

กระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา ได้มีกระบวนการในการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์อย่างเป็นระเบียบ มีการวางแผนตามสายงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ซึ่งมีกระบวนการในการสร้างสรรค์ทั้งหมด 11 ขั้นตอน คือ 1) ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา มอบหมายนโยบาย 2) การลงพื้นที่ 3) แนวคิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการระบุความสำคัญของเนื้อหาที่สามารถตอบประเด็น 4) รูปแบบการแสดง 5) แต่งทำนองเพลง 6) การออกแบบเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง 7) การประดิษฐ์ท่ารำ 8) คัดเลือกผู้แสดง 9) การซ้อมการแสดง 10) การตรวจสอบท่ารำในการสร้างสรรค์ท่ารำของกลุ่มผู้สร้างสรรค์ 11) การตรวจสอบท่ารำโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างสรรคของเวสคอตและสมิท ที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมอง ที่รวมการดึงประสบการณ์เดิมของแต่ละคนออกมา แล้วนำมาจัดให้อยู่ในรูปแบบใหม่ การจัดรูปแบบใหม่ของความคิดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ระดับโลกก็ได้ (ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ และ อรุณมย์ จันทมาลา, 2558, น. 57-59)

นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาทั้ง 5 ชุด มีกระบวนการในการสร้างสรรค์งานตามแนวคิดจาก 1) ทำนองเพลง เครื่องดนตรีท้องถิ่น และการละเล่น ได้แก่ 1.1) รำมโหรีโคราช 1.2) ปะเรเร 1.3) เสน่ห์มนตรา ลีลาปะไท 2) พิธีกรรม ประเพณี ความเชื่อ ได้แก่ เรือมจริญ ลีญ ตรัง 3) แบบโบราณคดี ได้แก่ เทพอัปสรายาน

การบรรจุเพลงในการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาเห็นว่าเพลงประกอบการแสดงมีความสำคัญอย่างมากจึงหว่าและทำนองของเพลงจะควบคุมการแสดงให้ผู้แสดงถ่ายทอดท่าทำให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ลักษณะเฉพาะด้านเพลง ในการแสดงนาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาใช้วงดนตรีพื้นบ้านอีสานที่มีอยู่ในท้องถิ่นประกอบการบรรเลงการไช้วงดนตรีปี่พาทย์และการกาไ้วงดนตรีสากล มี 2 ลักษณะคือการบรรเลงเพลงประกอบการรำอย่างเดี่ยวและการบรรเลงและการร้องประกอบการรำ การสร้างสรรค์ชุดเครื่องแต่งกายของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาพบว่า การสร้างสรรค์การสร้างสรรค์ชุดเครื่องแต่งกายออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

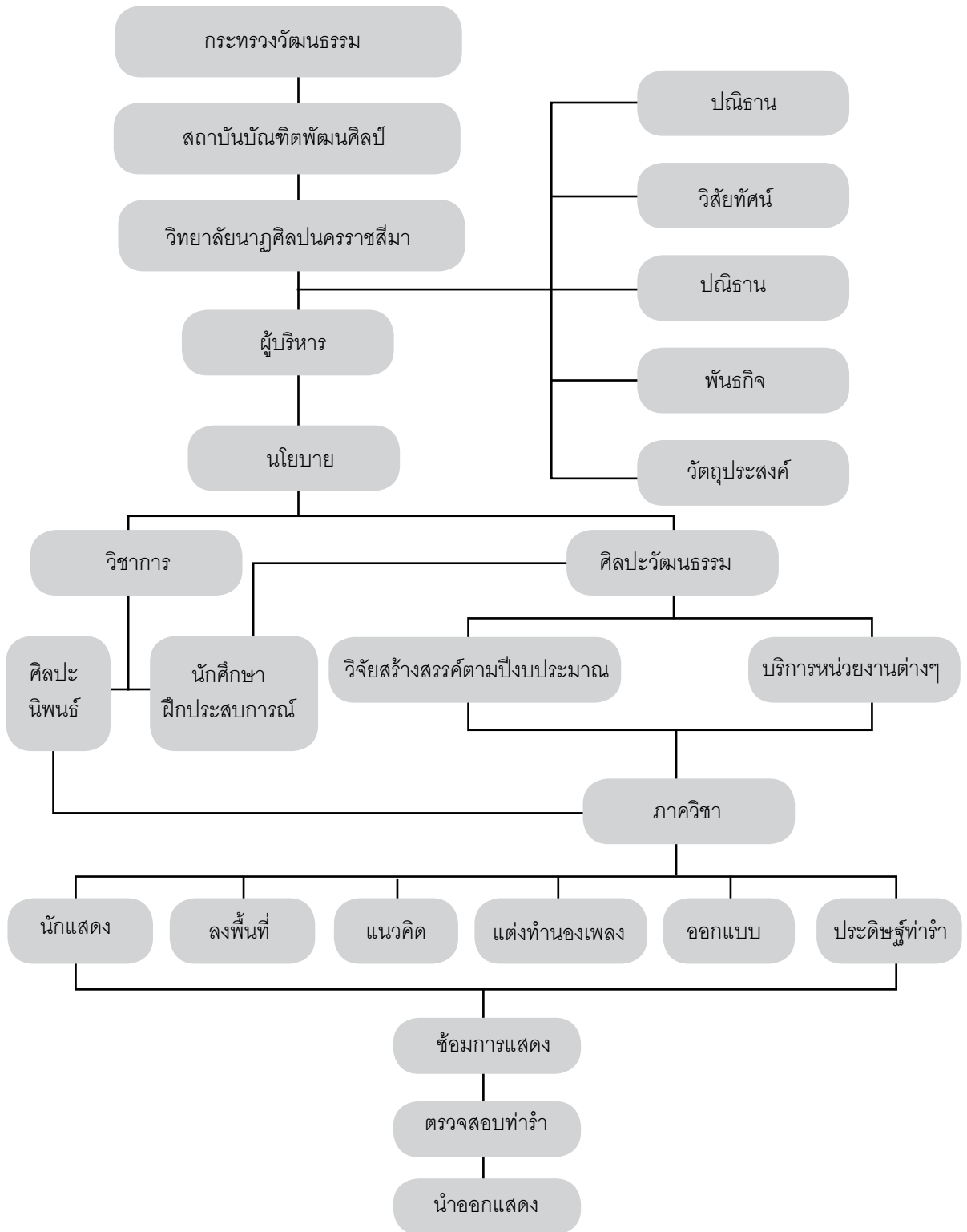
1. แบบดั้งเดิม เพื่อต้องการอนุรักษ์การแต่งกายแบบดั้งเดิมของเครื่องแต่งกายที่มีใช้อยู่ในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ ของชุดการแสดงนาฏยประดิษฐ์ได้แก่ 1) มโหรีโคราช 2) ปะเรเร 3) เรือม จริญ ลีญ ตรัง

2. แบบที่ได้มาจากโบราณสถาน โบราณวัตถุ คือระบำที่เป็นระบำแนวโบราณคดีผู้สร้างสรรค์ได้แทบเคียงยุคสมัยของโบราณสถานหรือโบราณวัตถุต่าง ๆ ว่าอยู่ในสมัยใดเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ชุดการแสดงได้แก่ เทพอัปสรายาน

3. แบบผสมผสานระหว่างชุดแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ เป็นชุดการแสดงที่ผสมผสาน เอาชุดเครื่องแต่งกายที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ผสมผสานกับรูปแบบเครื่องแต่งกายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ เสน่ห์มันตราลีลาปะโทน

รูปแบบแนวในการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งที่นำมาสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดมิติในการแสดง ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัยสามารถแบ่งลักษณะการกาจัดแแถวออกเป็น 5 ลักษณะด้วยกัน คือ 1) ลักษณะแแถวแบบทั่วไป 2) ลักษณะแแถวรูปตัวอักษรภาษาอังกฤษ 3) ลักษณะแแถวรูปเรขาคณิต 4) ลักษณะแแถวเครื่องหมายสัญลักษณ์ 5) ลักษณะแแถวแบบหลายมิติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักนาฏยประดิษฐ์นาฏศิลป์ไทยจากวิธีการประดิษฐ์ท่ารำ

ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านนาฏศิลป์ไทย ที่ว่าท่ารำที่เป็นแม่ท่าหลักของท้องถิ่นจังหวัดทำนองเพลงเชิงช้าหรือรวดเร็วมีลักษณะอ่อนหวานเศร้าหรือคึกคักสนุกสนาน เมื่อรู้ทำนองเพลงและจังหวะของเพลงจึงกำหนดท่ารำให้เข้ากับลีลาของเพลงโดยยึดหลักความสัมพันธ์ของทำนองเพลงกับท่ารำ ไม่ควรนำแบบลีลาท่ารำของภาคอื่น ๆ มาใช้ในการประดิษฐ์ท่ารำให้คำนี้ถึงจุดมุ่งหมายของระบำรำฟ้อน ในชุดนั้น ๆ เลือกตัวแสดงให้เหมาะสมกับบทบาท ให้หยุดลีลาท่ารำเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ห้ามนำลีลาท่ารำ ในแต่ละภาคมาคิดประดิษฐ์ท่ารำปะปนในระบำชุดเดียวกัน ผู้ประดิษฐ์ท่ารำจำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ต้องรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่น ต้องมีความระมัดระวังถึงการแสดง ลีลาของท่ารำที่เชื่อมแม่ท่าจากท่าหนึ่ง ไปยังอีกท่าหนึ่ง ให้ดูสอดคล้องสวยงามกลมกลืนกัน การแปรแแถวต้องยึดรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์ไทยและหลักการแสดงบนเวที โดยใช้พื้นที่บนเวทีมากที่สุด การแปรแแถวจะต้องแปรแแถวในท่าที่เป็นการเคลื่อนไหว (วิภาพร ฝ่ายเพ็ญ, 2556, น. 44-61)

ภาพที่ 2 แผนผังกระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา จึงขอเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา นอกจากจะมีการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์แล้วยังมีการจัดการเรียนการสอนในการทำอุปกรณ์และเครื่องประดับสำหรับการแสดงนาฏศิลป์ ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวยังรอผู้ที่สนใจมาทำการศึกษาค้นคว้า

2. ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนางานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะชน

เอกสารอ้างอิง

ปัทมวดี ชาญสุวรรณ และอรุณมัย จันทมาลา. (2554).

การพัฒนาแนวคิดและรูปแบบการสร้างงาน
นาฏศิลป์ไทย เชิงสร้างสรรค์ รูปแบบมาตรฐาน
ของภาควิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิภาพร ฝ่ายเพ็ญ. (2556). การสร้างสรรค์ฟอนพื้นบ้านอีสาน:
กรณีศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์. (วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).

วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา. (2547). เอกสารประกอบ
การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์การแสดงชุด “รำไหม
โคราช” ของวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา.

นครราชสีมา: วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา.

_____. (2550). รำไหมโคราช. นครราชสีมา: วิทยาลัย
นาฏศิลป์นครราชสีมา.

_____. (2550). ผลงานสร้างสรรค์การแสดง ชุด เรือม
จริญ ลีญา ตริจ. นครราชสีมา: วิทยาลัยนาฏศิลป์
นครราชสีมา.

_____. (2559). สารสนเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์
นครราชสีมา. นครราชสีมา: วิทยาลัยนาฏศิลป์
นครราชสีมา.